

თუ ეს ცვლილება მოახდინეს, იქნება მაშინ ვნახოთ სოფლებში ნამდვილი მოხელეები, თორემ მათ მეთვალყურეთ მებატონის დაყენება უფრო წახდენს საქმეს. სად არის ის დალოცვილი მებატონე, რომელიც თავის ინტერესებს სოფლის სარგებლობას უერთებდეს? შეველია, რომ მებატონეები, როგორც ეხლა ახერხებენ ხალხზე პოლიციის შემწევობით, მამასახლისებად თავის ყურ-მოჭრილს ყმებს დააყენებენ და სოფელში იმას იზმენ, რაც უნდაა.

წელს მუთაისის ბანკის კრებებს, როგორც გვაუწყა ჩვენმა კორესპონდენტმა, არ ატყვია ჩვეულებრივი ხასიათი. შევლა როგორღაც თავდახრილი და ცხვირ ჩამოშვებული დადის. შევლა იმ აზრისა, რომ ბანკის საქმე ცუდად არის. იმ დღეს ერთ სხლამაზე გადაუწყვეტიათ ბანკის საქმეების განხილველი კომისიის შედეგა. სამინისტროს სურვებია ცუდის ხმების გამო რევიზორის გამოგზავნა. შეტყვის ნაწილი თავდახრურობისა იმ აზრისაა, რომ ჯერჯერობით რევიზორი არავითარი საჭირო არ არის, შევაგინოთ კომისია; იმან განიხილოს ბანკის საქმეები, გადასჩხრიკოს მთელი ბანკი და თუ რასმე უწყსოებას აღმოაჩენს ვამცნობოთ ვისც რიგიაო. მა გადაწყვეტილება სწორედ რიგია. ჩვენ გვჯერა, რომ ბანკში ისეთი უწყსოება, არ მოიპოვება რომ მართლა და სარევიზორი იყოს. შეიძლება რამე შეცდომილება მოხდეს კაცმა; შეცდომილება ადვილი გასასწორებელია.

ლოდ «შრომის» თითო ოროლა შეცდომა ვუჩვენოთ მკითხველს და ისიც გაკვირდეს, სხარტულად. ამასზე ბოდიშს ვიხდით მკითხველთან. — «შრომის» აზრით «ჩვენი სისხლის სამართლის კანონები უბრალო დანაშაულობისათვის დიდს სასჯელს უნიშნავენ და დიდს ბოროტების მოხდენისათვის პატარას» მაგალითათ «შრომის» მოჰყავს ქურდობა იარაღით (1653 სტ.) აქამომდე მეცნიერებაში არ არის დაბოლოვებით მიღებული რომელს დანაშაულობას რა სასჯელი უნდა მოსდევდეს. მადაკით არც იმის თქმა შეიძლება—საზოგადოდ და ყოველთვის რომელი სასჯელი უფრო სამართლიანი და სასარგებლოა საზოგადოებისათვის. მეცნიერების ისტორიაში რომ ჩაიხედოთ რქსება-და-სხვა მსჯელობას შეხედებით სასჯელის დანიშნაზე, სასჯელის საფუძველზე (теорія наказанія). მაგ., გამოჩენილი კანტი იმას ამტკიცებდა, რომ ყოველ გვარს დანაშაულობას სამაგიერო სასჯელი უნდა ეანიშნებოდესო, მამათ მავალი უნდა დაიკოდოსო და სხვ. არ შეიძლება ითქვას—ამის და ამის მქნელი სწორედ ამისა და ამის ღირსიაო, არ შეიძლება ითქვას—ეს და ეს სასჯელი ამა და ამ დანაშაულობისათვის ყოველ შემთხვევაში სამართლიანი არის. ასე რომ იყვეს, მაშინ ხომ თვით კანონი სრული ყოფილა

ლია. სამინისტროდგან რევიზორის გამოგზავნა ცუდს ხმებს მოჰფენს და გირაოს ბილეთები კიდე უმეტესად დაეცემა. ჩვენი მეცადინეობა იმაზედ უნდა იქმნეს მიმართული რომ ბანკის სახელი აღვადგინოთ, რადგან ეხლანდელი მდგომარეობა თითქმის ბანკის საქმეების წარმოების მოსპობას გვიქადის.

სასურველია, ამ კომისიას ის სახელი დაერქვას, რაც სახელი თბილისში დაარქვეს, ესე იგი «რევიზიონი კომისიის» ნაცვლად «პროვეროჩნი». შინასიურ საქმეებში ამ გვარი წვრილმანობას დიდი მნიშვნელობა აქვს; «რევიზიონი კომისია» რომ დაერქვათ, ბირჟაზე შიში შეიქნება; ბილეთების მყიდველები იფიქრებენ რომ ბანკის საქმე ცუდად არისო; «პროვეროჩნი კომისიას» კი სხვა ნაირი სახელი და დანაშაულებია აქვს.

ამ შემთხვევაში თუ ბანკის კრებებზე ისეთი უთანხმოება და განხეთქილება ჩამოვარდა, როგორც წინა წლებში ყოფილა, და ყველას არ ეცადა ბანკის სახელის აღდგენა ბანკს ცუდი ბოლო მოეღოს. ჩვენ დარწმუნებული ვართ, როგორც ამას წინეთა ვსთქვით, რომ ბანკის საქმეებში პირადი განხეთქილობის დიდი ადგილი ჰქონდა—და არა უნაყოფოდ ჩაუვლია ამ ჩვენს ცუდს ხასიათს და ჩვეულებას. ჩვენ ჯერ ვერ მივსულვართ იმ წერტილამდე, რომ საზოგადო საქმეებში მურიანობა და ამ გვარი საზიზრობები მოვსპოთ, და

და წარმატება არა სჭირებია, მაგრამ სამწუხაროდ, ამას როდი ვხედავთ. შეიძლება საზოგადოდ სასჯელთა სისტემა შეიცვალოს, ცოტად თუ ბევრად ჰუმანიტებას მიუახლოვდეს, მაგრამ სრული სამართლიანი სასჯელი კი ჯერ ისევ საეჭვოა... სხვათა შორის, ამ მიზეზის გამო იურისტებმა შექმნეს სწავლა ეგრედ წოდებულს კვალიფიკაციაზე და ჩვენ ვერ წარმოგვიდგენია რომელი ახალი საფუძველით პატივცემულს «შრომის» შეუძლიან დაარღვიოს ის კვალიფიკაცია, რომელიც ქვეშ უძვეს 1653 მუხლს. თუ «შრომა» უარ-ჰყოფს კვალიფიკაციას, თუ მას ამ მუხლში დანიშნული სასჯელი მძიმე ჰგონია, მაშ რომელი სასჯელი უნდა იყვეს ნორმალური და—სად ირის გასამართლებელი საბუთი იმ სასჯელისა?! როდესაც უარ-ჰყოფთ კვალიფიკაციას, მის მაგიერად სხვა რამე უნდა შექმნათ. რას იპოვით, რას შექმნით? ჩვენ იმის წინააღმდეგი არა ვართ, რომ სასჯელი რაც შეიძლება მსუბუქი უნდა იყვეს. აწინდელმა მეცნიერებამ სამუდამოდ დაამტკიცა რომ დანაშაულობაში მარტო კაცის თავისუფლება არ მუშაობს; სხვა მიზეზებიც არიან და ბევრჯერ კაცი მარტო იარაღია გარეგანი გარემოებებისა, რისთვისაც კაცს ბევრი უნდა მიეტყოს, მაგრამ მაინც სასჯელის სამართლიანად გაწყობა მეტად ძნელს

მხედველობაში მხოლოდ ჩვენი ქვეყნის ბედნიერება გვექონდეს.

ახალი ამბები.

ჩვენი გაზეთის მეფელტონებმა ბევრი მწარე მოახვედრეს, ბევრ ნაირად დაარცხენეს ჩვენი საზოგადოება იმ გულგრილობისთვის, რომელსაც იჩენენ «წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოების» საქმეებში, მაგრამ მაინც წლიურ კრებაზედ ვერაინ მოიყვანეს. «ღათეს თავშია სცემდენ, ერა რახი-რუხიაო!» მუშინ კრება შესდგა (?). საახნაურო სკოლის დარბაზში. ძრებაზედ დაესწრნენ: საზოგადოების მართველობის წევრნი და ორიოდე ქალი, რომელნიც მოსულიყვნენ «ფიქრთ გასართობლად». დაწვრილებითს ანგარიშს მერე მოგახსენებთ.

ღვეანდელი «შრომა» ნახევარი მოვიდა, თუმცა არ გვატყობინებს ვისზედ და რაზედ დამოკიდებული მიზეზის გამო. მაინც «შრომის» განაწილებაში ჩვენი წარმატების ნიშანსა ვხედავთ, რადგანაც დიდი ხანია, რაც პოლიტიკო-ეკონომიურმა მეცნიერებამ დაამტკიცა, რომ რაც უფრო შრომა განაწილებულია, იმდენათ ხალხის პროგრესი წინ წასულია!

«შრომა» გვატყობინებს, რომ ეს ერთი კვირაა, რაც ქართული ტრუპა მუთაისში წარმოდგენებს აძლევს და როგორც «ჰამლეტი», ისე

და სადავიდარაბო საქმეს შეადგენს. თუ «შრომას» ჰსურს პრინციპულად კითხვის დაყენება, მან კვალიფიკაციას მაგიერ სხვა საფუძველი უნდა გამოსძებნოს. სიტყვების სროლა კითხვას არა ღნის.

მურდობიდან «შრომა» გადადის ცრუ-მოწმობაზე და იერემიას ტირილით სტირის, «ხალხი გაირყენა მის შემდეგ, რაც ახალი სამსაჯულოები დაწესდა» ასეთს საზოგადო მოვლენას, როგორც ცრუ-მოწმობა და ცრუ-ფიცია, ყველა გონიერი კაცი ჯეროვანს მიზეზს მოუძებნის და ნამდვილს მკურნალებას დაუნიშნავს. ცრუ-მოწმობა შედეგია საზოგადოების გონებითი და ზნეობითი განუვითარებლობისა და მაშა სადამე ვისაც სურს მოსპოს ეს სენი, იმან საზოგადოება უნდა აღამალლოს სულითა და გულით, ჩაუწერგოს მას სიყვარული ხალხის საზოგადო ინტერესებისადმი. სასტიკის სასჯელის დანიშნვით ნაჩვენები სენი ვერ მოისპობა, შიში კეთილს ნაყოფს ვერ მოგვეცემს. დიდი ხანია იურიდიულ მეცნიერებამ დაუტყვა ეგრედ წოდებული «теорія устрашенія». მადაიკითხეთ, მაგ., ნაწერები გამოჩენილის იურისტის მიტერმაიერისა და თქვენ დარწმუნდებით, რომ შიშით ვერაფერს გააკეთებთ. «შრომას» კი ჰგონია, რომ ცრუ-მოწმობა აღმოიფხვრება, თუ კი შესაფერი სასჯელი

ოპერეტკა ძალიან მოეწონა ხალხსაო.

„დავკაზი“ გვატყობინებს, რომ

მოსკოვის პატარა თეატრის ტრუპა კიდევ წამოსულა და ათს ამ თვისა ქალაქში კიდევ ჩამოვაო წარმოდგენების გასამართავად.

საკვერველი ხორაგეულით იკვებება ეს ჩვენი „დავკაზი“. ისეთი კოლეესკი რელისტრატორი არ მოკვდება, რომ გრძელი ნეკროლოგი არ უძღვნას. მაგრამ ამ ბოლოს დროს სიკვდილსაც აღარ აცლის თავის მკითხველებს და ცოცხლებსაც ქებას ასხავს. აგერ ინჟინერი ბერსევანოვი გაუცილებიათ პეტერბურგს და „დავკაზს“ ამ გაცილებისთვის მთელი სამი სვეტი მიუძღვნია გაზეთისა. მაშ ამ ზაფხულს დიდ-ძალი მასალა ექნება გაზეთს, ცოტა ჩინოვნიკები კი არ წაველენ ბორჯომსა და ძოჯორს საზაფხულოდ!

«დროშის» კორესპონდენცია.

საბარეჯო 21 მასს ყველამ ვარგად ვიცით, რომ ჩვენი ქართველობა წასულ საუკუნებში, უფრო მდიდარი და შეძლებული ყოფილა, ვიდრე ახლანდელსა და წინაუბრებულ საუკუნეში. ამას გვიმტკიცებს უწინდელი დანაშაუნი უსამაზარი, წმინდა ხელოვნებით შექმნილი კმეკესაობა, ნაშენი ტიხუები და ვაშკები. ახლანდელ საუკუნეში რას ვხედავთ? მთელ სოფელს არ შეუძლიან აიშენოს რიგინი კვლესია, ან სკოლა. რომელს სო-

დენიშნება ცრუ-მოწამეს. პატივცემულს რედაქციას, ასე გასინჯეთ, ისიც კი ვერ გაუგია, რომ სულ ერთია გამოძიებელს მიენიჭება «უფლება ფიცის ქვეშ ჩვენების ჩამორთმევისა», თუ არა. მითამ რაო ეს უფლება რომ გამოძიებელს მიეცეს? მანა გამოძიებელს კი ვერ გაუბედავს მოწამე ფიცის ქვეშ ტყუილი უჩვენოს? მისაც არ ესმის სამართლის დანიშნულება, ვინც არ იცის, რომ დანაშაულობა საზოგადო ზარალს და ენებას შეადგენს, ის სადაც ვინდა დააფიცე—გამომძიებელთან თუ ოლქის სამსაჯულოში—სულ ერთი იქმნება, ყველგან ცრუ ჩვენებას მისცემს. თუ ეს-ლა მოწამე გამოძიების ქვეშ სხვას ამბობს და ოლქის სამსაჯულოში კიდევ სხვასა ამას ის კი არ მოსპობს, რომ გამოძიებელს უფლება მიენიჭოს ფიცის ქვეშ ჩვენების ჩამორთმევისა, არა—ამისათვის საჭიროა ხალხის განვითარება, მისი ეკონომიური ცხოვრების გაუმჯობესობა და სხ.*).

* ჩვენა გვგონია, რომ არა ნაკლებ აქ მოსხენებულისა, სხვა მიზეზებსაც უდევს აქ წილი, ყოველთვის ხელის ჩამოწმენდა ამისთანა საზოგადო მიზეზებზედ, როგორც ეკონომიური გაუმჯობესობა, გონებითი განვითარება, იმას გარდა, რომ მისაუჩრებელი ბანკითა მოქმედებს სუსტ გონებაზედ, ძალიან ხშირად არაფერსაც არა ჰხსნის, რედ.

ფელსიც შეხედეთ და სკოლა ნახეთ, გომური გეგმებით, ეკლესიებს ნახეთ არც ესენია ამხედ უკეთესები. საღვთის ცხოვრებას გადავხედეთ, ას კომპოში ხუთს ვერ შეხვდებით შეძლებულ ოჯახს. მთელ დიდრან სოფლებში ქართლში, თუ განხეთი ერთს რიგან სხლს ვერ ვიპოვით: მიწაში შემოვრალან, თითქმის თაგებს ორმეტი გამოუთხრათ. ორ-დესაც ქართლის და განხეთის ძველი ნასოფლარების ნახვრები მინახავს, თვალს ვედ დაძინებია მშენიერს ქვეთავის სახლებზე, ქვეტვირის მარ-ნებზე და სწინახლებზე. რა არის ას-ლას ამის მიზეზი? რა გლეს ვედარ მოუხერხებია რიგანი სახლი აიშენოს?

ჩემის აზრით, ამ სიღატაკის მიზე-ზი უნდა განვხედო ჩვენი ქალების ხელთ უსაქმობა*). წარსულ საუკუნეებში ვეკლას ქართველმა ქალმა იცოდა ხელთ საქმე: ქსოვნა სახლზე შალვისა, სამ სალათი-სა, ფარდაგებისა, საცალოებისა, სურ-ჯინებისა, საღვინებისა და თელგა თქვის ქუდებისა და ნახდებისა, მამ თუ ვეკლას ეს ხელობა იცოდენ, რაღა ჭქონდათ სასყიდელი? აღარაფერი. ზური და ღვი-ნო შინ მოსდიოდნენ, საკლავი და სხვა-ნი. რაღაში დასჭირდებოდა ჩვენ გლეს ვადის აღება და ძლევა იმ ბლამი სარ-ტებლებისა, რომელსაც ახლას ამლეკს და იმითი ჭქვამდა სქელ მუცელსა ვაჟმამ-ღარ ვაჭრებს. მამინ სახელმწიფოთ სარჯს

*) თუ ჩვენი ქალების ხელ-საქმე მთლად დაეცა, ეს თითონ შედეგი განლაგებ სხვა უფ-რო ძლიერი მიზეზებისა, რომელთაც გამოიწ-ვიეს საზოგადოდ ჩვენი გულატეობა; და არა თითოარის მიზეზი ჩვენი სიღატაკისა.

კრუ-მოწმები იზოვნათ. რისთვის? — მიზეზი ცხადია ყველასთვის, ვისაც კი სჯა შეუძლიან... ეს როგორ არ ეს-მის «შრომას»!..

საოცარს ლოლიკურს სიღატაკეს იჩენს იგივე «შრომა», როდესაც ამ-ბობს: კარგი იქმნება რომ ასეთი საქ-მეები, როგორც ცეცხლის გაჩენა და ოჯახის გაუპატიურება, გარდაეცეს მომრიგებელს მსაჯულს; «შრომის» აზრით ეს იმიტომ არის საჭირო, რომ «კანონიერის საბუთების უქონლობის გამო ხშირად ამ გვარი დანაშაულო-ბა დაუსჯელი რჩება»; მომრიგებელს მსაჯულს კი შეუძლია «დაუნიშნოს დამნაშავეს ცოტადღენი სასჯელი მიანიც, თუ დარწმუნდა მის დანაშაულობა-ში». თუ დარწმუნდა, რასაკვირვე-ლია, ოლქის სასჯელს კარგად დაუნიშნავს სასჯელს და ჩვენ ვერ გავიგებთ — რომელი მიზეზის გამო ასე-თი მძიმე დანაშაულობა, როგორც ცეცხლით გადაწვია, უნდა გარდაე-ცეს მომრიგებელს მსაჯულს. ჯერ ერთი ესა, რომ თვით დანიშნულება მომრიგებელი იუსტიციისა იმაში მდგომარეობს, რომ მას უბრალო და მსუბუქი საქმეები შეეხებოდენ. მეორედ — თუ გამოძიებით ძნელია ცეცხლით გადაწვის დამტკიცება და გამოაშკარავება, მამ რომელი განსა-კუთრებული ძალის მეოხებით შეუძ-ლიან მომრიგებელს მსაჯულს დარ-წმუნდეს ამ გვარ დანაშაულობის არ-

იხილდა ადგილობრივი სარისტი. ორ-მელს ოჯახს ენახამდით წასულ საუკუ-ნობაში, არამ თუ წასულ საუკუნეებში, არამედ ამ ორმეტი წლის წინათაც, რომ გლეს ოჯახში ქალს წერა კითხვა არა სცოდნოდა? რომელს სახლში არა ნა-ხვდით, რომ ხანში შესულ ქალებს არა ჭსნდომოდნენ მეზობლის შატარა გო-გობი შეგირდათ და არ ესწავლებინათ წერა-კითხვა, დართვა მათეულობის ჯა-რებსზე და ქსოვნა სახლზე შალვისა, სამ სალათისა და სხვებისა განა ისეთ ქალს ითხოვდა ვინმე, რომ ეს ხელო-ბები არა სცოდნოდა? ესლაც ვხე-დათ ოჯახებში დამკვლავებს მართავ ჯარებს და საჩხლებს, რომლებიც ხმა-რობიდან გამოსულან და სახლის კუნ-ტულში მოუერთათ. ამ დალოცვილს ჯა-რებს და საჩხლებს ჩვენ საქართველოს ზოგერთა კუთხეებში ისე თავიანთი ადგილი უჭირავთ (ქამდე*) სახლი და-უხსნიან. სისხლის მწკარა წურებულა კაჭრების ხელიდან. ავადოთ საინგილო, თუშეთი და ფშა სეკსურეთი. ამ ადგი-ლებში კაჭრის ხსენება არ არის; ყო-ველსავე ტანისაცემეს კაჭრისა თუ ქა-ლისას, ქალები ამზადებენ; ასე რომ ორი ფუტი მატყლის ნაქსოვიდან მთელი

*) რასაც ბრძანებთ, ვეკლას მართალი გან-ლაგებთ, მაგრამ ნუ იფიქრებთ, რომ ეს სიყვით მართლ ჩვენი გვეჭირდა და სხვებს არა. რო-დესაც კაცი ვუდღურის დაბალ ხარისხზედა სდგას, მაშინ ენციკლოპედისტი უნდა იყოს, ე. ი. სეროც ის არას მჭიდვლიც, ფიქარიც, და-ლაქიც და სხვ. შრომის განაწილება, ხელო-ბის გაცალკეება, ანუ რასაც სპენსერი დიფ-რენციაციას ეძახის, განლაგებ პირველი ნიშა-ნი პროგრესისა.

სებობაში? თუ «შრომას» იმის თქმა უნდა, რომ ხშირად მომრიგებელი მოსამართლე ყურადღებას არ აქცევს ფორმალურ დამტკიცებებს, საბუთებს და განაჩენს ამყარებს სინილისზე, ისიც არ უნდა დაივიწყოს, რომ თვით სინილისს, რწმენას ქვეშ უნდა ედგას ფაქტი, რომელსაც დამტკიცება უნ-და. ან არა და — რა სხვა «იმისთანა საბუთებია საჭირო» ცეცხლის გაჩე-ნის დასამტკიცებლად, რომელიც განსაკუთრებულს რასმე შეადგენდენ? როგორ და რა ნაირად შეიძლება ეს საბუთები მართლ მომრიგებელ მო-სამართლემ შევკრიბოს? ჩვენი კანო-ნების ძალით გამოძიება ყოველ გვა-რი დანაშაულობისა ერთსა და იმავე სისტემაზე არის აშენებული; არც ერთს დანაშაულობას თავის საკუთა-რი სისტემა არა აქვს, თუშეცა დამტკი-ცება სხვა-და-სხვა გზით უნდა. თუ რომელიმე დანაშაულობა ვერ აშკა-რავდება, ამის მიზეზები ბევრი არიან და სხვათა შორის გამოძიებლის უფარ-ვისობა და არა გაუგებარი «სხვა ნაი-რი საბუთები» დამტკიცებისა. ნუ თუ ამ მიზეზების მოსაობა შეუძლიან მომრიგებელს მსაჯულს?! ბანა მართ-ლა მსაჯული ლეკოკია ანუ ტაბარე, გამოძიებელი კი მართლ ჯაგლაგი პროტოკოლისტი?!

«შრომა» ენება იმ დედა-კითხვა-საც, რომელიც შეიცავს ეგრედ-წო-ღებულს «დანაშაულებათა შეერთე-

ოჯახის ტანისაცემი გამტყვევით, ხოსა შარვალი, ქუდი და დანახენი კვირტი-სას ქსოვენ ფარდაგებს საცალოებს და სურჯინებს, ამ მატყლის ნაქსოვი ორ-სამ წელიწადს ჭეოფინის. იმათმა ხელო-ბამ იქამდინ მიწა, რომ მათი ნაქსოვი სახლზე შალვისა, მედინები და საღვინები ჩვენ ქართლ-განხეთში მიერთვასთ იუადე-ბა. ერთი უბრალო ხოსა გლეს კაჭ-რისაგან თუშინსვდ ნაკლებ არ უჭდება, როდესაც გლეს ერთ თუშინთ შექმლო ორი ფუტი მატყლის ეადვას ცხურის ფა-რის მეშატრანისაგან და ამითი მთელი ოჯახისთვის ტანისაცემის მომზადება მის სახლობის ხელოსნობის წყალობით. ქართლ-განხეთის სახლი, რომლის სოფ-ლებიც ქალაქებზე მსხლობლად არიან მიეჩვიენ ფარდაგებში გამოყვანილ ფარ-ხელობის ხმარებას, შეამაჯალი სისხ-ლის მწკარა კაჭრების წყალობით. ამით სოფელ-სოფელ, კარი-კარს დაჭქონდათ და დააქეთ დამაჯალი ფარხელობა სსვა-და-სსვა სახიან ჩითუელობის სყიდვას მიეჩვიან ჩვენი ქალები. რასაკვირველია, შირველს შემთხვევაში, ფული არა ჭქონ-დათ ქალებს, როგორ იედნენ კაჭრებში-საგან, მაგრამ კაჭრებმაც მათ გამოუც-ხადეს რომ ისინი ყოველსავე სოფლის ნაწარმოებულს აიღებდნენ, რასაკვირველია ქალები მოხარულნი შეიქმნებოდნენ ორ-ზური, ღვინო, საკლავი და ყოველის ფერი მიეცათ კაჭრისათვის, ოღონდ ვი-ის გამოერთიანთ კაჭრისათვის, რაც ზინილ-პიპილები მათ მოეწონებოდათ, იმ შემთხვევაში თავიანთ ნაწარმოებებს ე. ი. კაჭრების მოყვანილს ქალები სო-ფლის არა სდებდნენ, რადგან შრომა არ გაქვით და ჩაღის ფასათ ამლეკდნენ,

ბულეობას» (совокупность преступ-лений). ეს დედა-კითხვა მეცნიერებაში მიღებულია და თავის საბუთები მოე-პოვება. მის უარ-ყოფობა არ შეიძ-ლება, რადგანაც იგი სრულს იური-დიულ ჭეშმარიტებაზე არის აშენე-ბული. მერცა რას «შრომა» ამბობს, თუშეცა კი უჩვენებს, რომ «საჭიროა დაარსდეს იმისთანა კანონი, რომლის ძალითაც დამნაშავე ღროით იგზავნე-ბოდეს სიმბირში, რაკი ერთხელვე გარდაწყვეტილი იქმნება». ამ გვარი სიტყვების რახა-როუნი პრინციპულად საგანს არა ღნის. თუ კანონის ძა-ლით ბოროტ-მოქმედებენ, ხშირად აქ დამნაშავეა თვით საზოგადოება და არა კანონი. თუშეცა რომ დაარსდეს ის კანონი, რომელიც «შრომას» ნე-ბავს, განა საქმე კარგად წავა?! ნუ დაივიწყებთ, რომ კარგ კანონებთან სხვა რამე უფრო საჭიროა. დამნაშა-ვის სიმბირში მალე გაგზავნით სა-ზოგადოება ვერაოდეს ვერ მიეღწევა კეთილ-ღღობას და მით ვერ მოს-პობს ავკაცობას.

პატივცემულს რედქციას ჰგონია, რომ 283 სტ. ძალით გამოძიებელი ვალდებულია აასრულოს პროკურო-რის წინადადება ტუსაღის განთავსუფ-ლებასზე. რედქცია რომ ცოტა ქვე-მოდ ჩაჰყოლოდა და წაეკითხა 285 სტ. (Уст. Угол. Суд.), გაიგებდა, რომ გამოძიებელი სრულებითაც არ არის ვალდებული აასრულოს პრო-

დადგებოდა «განაფხულებითი კლასი-ცობას ზური და ღვინო კაჭრისაგან რაკი ჩაღის ფასათ ამლეკდნენ კაჭრებს და ახლას იითი კაჭრები კაჭრებთან მი-ზოდნენ ზურისა და ღვინის სასყიდლად, რაც არ იყო უწინ საქართველოს სახლ-ში ხეულებათ. უიდელობდნენ ერთ თუშ-ინთ ორ კოდ ზურს, რომელიც გლეს ოჯახიდან ორი ახასის ნაფასეში წა-მოიღო ვაჭარმა, ვაჭარი ამ ერთ თუშინს აწედა ათ კოდ ზურად ვადით და თუ ვადაზედ არ ჩანარა კოდი როგორც დაფასდება იმ დროს ის ფული უნდა ჩანაროს და სუთი თუშინიც ჯარმა გაარდახადოს ვსთქვით გლეს ზური არ მოუვიდა დამვირდა და კოდი სუთ მანე-თათ გახდა, მამსადაძე ათ კოდში ვა-ჭარი ახლეკენებს სუთ თუშინ ზურისას და სუთს თუშინს ჯარმას; სულ, ათ თუშინს. ეს ფული არა აქვს გლეს სა-ლას ამას აწერს მეორე წლისათვის სარ-ტებლით, ამ ნაირის მანქანებით გლესი გამთელი მანქაში და ას თუშინადისინ აუყვანოს ვაჭარს და გლესის სა-უყუთესე მამულები და სახლ-გარი გარ-დაჩენოდეს ძრეულ იშვიათია ქართლ განხეთში მამსადაძე სიღარობის გარტე-ლება და სახლის გადატაკების მიზეზი ჩვენს ქვეყანაში უსინიდასო კაჭრების აღებ მიტეობის გარტელებას და ქალებ-ბის ხელოსნობის გაჭრებას. ამას გრძნო-ბას თვითონ სახლიც, მაგრამ რაკი ბა-დში გამთულან ვედარ გამოშვებულან მათის კლანჭებიდან, როგორ უნდა მო-იქცეს სახლი ორ იგი გამოუსლტეს გამთელი ზადიდგან და ჩაულებული კლან-ჭებიდან.

ამისთვის ჩვენ ვაქვს ორი უმთავრე-

კურორის წინადადება. გამოძიებელს სრული უფლება აქვს არ დათანხმდეს პრკურორს და საქმე ოლქის სამსა-ჯულოში გადასცეს. ჩვენი კანონე-ბის ძალით გამოძიებელი როდი არის ყურ-მოჭრილი ყმა პროკურორისა. პირველს დიდი თავისუფლება აქვს მი-ნიჭებული, მის უფლებას ფართო ადგი-ლი აქვს მიზომილი. მა თუ ბევრჯელ გამოძიებელი მოწა პროკურორისა, ეს კანონის ბრალი კი არ არის, ეს იმითი აიღსება, რომ ხშირად გა-მოძიებელი «კარიერისტი» და რა-საც უბძანებს პროკურორი, ყველა-ფერს დაუყონებლივ ასრულებს, თუნ-დაც რომ ეს იმის სინილისს წინააღ-მდევი იყოს. «შრომას» არ მოსწონს, რომ ერთი და იმავე დანაშაულობი-სათვის ზოგიერთ შემთხვევაში კეთილ-შობილი სასტიკად იხვება, გლესი კი არა; «შრომას» ერთობა სურს კანო-ნის წინაშე და სწუხს, რომ ეს საფუ-ძველი დარღვეულია კანონისაგან. ჩვენც თან-უგრძნობთ პატივ-ცემულს ვაზენთს, მაგრამ ნუ დაივიწყებთ რე-დქცია, რომ მისგან ნაჩვენები ერ-თობა კიდევ არა კმარა.

6. უბნელი.

31 მაისი, გორი.

სი ღონის-ძიებისა, რომლებითაც შეკვიპილიან ქართული სალხი დავისხნათ უსინდისო ვაჭრების ბრჭყუნებდგან და ქართველობა როგორც მუშა სალხი ისე თავის სიმდიდრეს მიაღწიოს.

1) დამართვა ყოველ სოფლებში სასოფლო დამზოგველი ამსახვებებისა და აღეკრძალთ სასოფლო განხიებით უკლა გერმო ვირებს. ვაჭრობა.

2). დამართვა სოფლებში ქალების სასელსნო სკოლებისა, სადაც ქალებს უნდა ასწავლიდნენ წერა-კითხვას და ამისთანავე განასლონ დაძულებული კურთსეული სართავი ჯარები და საჩუქლები, მოიწვიონ მასწავლებლად შემოსხნებული სელობების მცოდნე ქალები ლეკებისა ანუ თუშებისა და შეუდგენე დაკარგული სელობების შესწავლას, მაშინ უნდა ვიფიქროთ რა გარეშე ვაჭრობის მცარცველობის აღარავითარი ნიადაგი აღარ ექნება *).

ამის საცდელად საგარეჯოს საზოგადოების წრე შეესდგა, რომელიც ვისრულობს წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოების თანა შემწეობით დაასრონ სოფელ საგარეჯოში მთელი ივრის ხეობის მოზარდ ქალთათვის სასელსნო სკოლა, სადაც ემსწავლებს ასწავლიან წერა კითხვას და შემოსხნებულ ხელობებს, გასავრცელებლად მთელ ივრის ხეობაში. ეწ წრე წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოებას სთხოვს დაუნიშნოს ერთი ქალი მასწავლებელი წერა-კითხვის სასწავლებლად თავისი ხარჯით და აძლიოს შემწეობა სასწავლო ნივთებით. სხვა ყველა ხარჯს ვისრულობს საზოგადოების წრე ანუ მისრულებლობა ე. ი. სელობების მცოდნე ქალის მასწავლებლის დაქირავებას, სკოლის სასლს და მოწყობილობას და ყოველსავე ნივთიულობას რაც ვი დასჭირდება სელობისათვის ე. ი. მატუელს, ბამბას, თითისტრებს, საჩუქლებს, ჯარებს და სხვებს. ვისურვებთ რომ წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოება ამ ხაქმეს თანაგრძნობით მოაუკლებდეს სელს და აგრეთვე ხეუნი განათლებული საზოგადოებაც თანაგრძნობას გამოგვიცხადებდეს.

1883 წელსა მაისის 27.სა. ს. საგარეჯოს.

გერმო საზავდმეოფო

ეუკიაში, სემიონოვის ქუჩა, ახვერდოვის სახლი აცადმეოფებს მუდამ დღე მიიღებენ.

დლით: 9 საათიდან 10¹/₂-მდინ ნასარტიანც—სირურგიულ და კენერიულ ავადმეოფისა და რუდკოესკი—ქალის, ემსწავლის და შინაგან ავადმეოფ.; 10¹/₂ საათიდან 12 საათ. შახ-ახიზ—შინაგან ავადმეოფობისათვის. 12 საათიდან 1 საათ. თვალის ავადმეოფ. ლარიონ.

*) თუ ვი ეს მოვარდება, მაშინ პოლიტიური საშუალება რაღა საქირთა? რედ.

ნოვი მუდამ დღე გვირასა და ოთხშაბათს გარდა, და რეინი ოთხშ. და კვირას.

სალამოს: 5 საათიდან 7-მდინ უშაკოვი—ემსწავლების და ეელის ავადმეოფობ. სამშაბათობით, ხუთშაბ. და შაბათობით. ნერვების, ვსინიურ ავადმეოფ. და ელექტრო-ტერაპიისა—არუთინოვი მუდამ დღე და კონსულტანტად ბაბიევი სამშაბათობით და შაბათობით, საზოგადო კონსულტაცია ექიმების სამშ. - შაბათობით სალამოს 7 საათ. 8-მდინ. მუდამი კრავატები.

ფასი რჩევისათვის—50 კაპ., კონსულტაციისა—3 მან. ღარბებს უფასოდ.

საავადმეოფოს დირექტორი **მ. ნოვოსარტიანცი.**

(თვით საავადმეოფოში დგას).

განსხალკვანი
უმაღლეს კურსავაზად.

მოსწავლე ქალი ეძებს ზაუზულის განმომავლობაში გაკვეთილებს თბილისში.

მლიზავეტინსკის ქუჩა სახლი № 78. (8-1)

იავად ისქილება:

საზაფხულო წამოსასხამები 4 მ. 5000 ბროლის სტაქნები 25 კ. თითო. 600 დანახანგლის დასადები 10 კ., 3000 ოზმა ფოსტის ქალილი 1 მ. 20 კ. დიდ ძალი ჩაი 1 მოკრეფისა 1 მ. ნამდვილი ფუ-ჩე-ფუ 2 მ. გირე. და ბროლის გრაფინეები ინგლისის მალაზიაში. (2-2)

ინგლისის მალაზია
Maison de confiance

შუადარეთ ჩენი ჩაი	მოსკოვის ჩაის
1 მ. 10 კ.	1 მ. 40 კ.
— — 1—20	— — 1—60
— — 1—40	— — 1—80
— — 1—60	— — 2—
— — 1—80	— — 2—50

საუკეთესო 2— „ — — 3— „
იქვე ისუიდება სხვა საქონელიც: თოფები, რეკოლეკტები, კრაატები, ჭურჭელი, ჩაიდნები, გასაღებები, დანები, გოვსები, ტაშტები, კალმები, ქაღალდი, შოკოლადი, კაკაო, კანფეტები, მურაბები, მაგნეზია, უნაგაღები, კლეიონკა, წინდები—გაცის და ქაჭის, სელ-სასოცები, მაგინტოშინ კალენკორი—სულ ყველაფერი 25-დამ 50 პროცენტით უფრო იაფად, ვიდრე სხვა რომელსაჲ მალაზიაში.

ვინც ქაღაქს გარდა 25 მანეთიდან 1.000 მანეთამდინ საქონელს გამოიწერს, გასავსავსს არაფერს არ ისდას. (100-85)

ზარბაუნის ლაქიტის თვლები
სამასი წყვილი, სულ ახლებია, რომელიც ურმის თვლებადც გამოადგებიან. ძალიან იაფად. ავლაბრის მეიდანზე სატუროვის დუქნებში. ვასო ხანდამოვთან. (2-2)

ინგლისის მალაზიაში
თიის-აგოპუანი
მაგრებს თმას და ადრინდელ ფერს აძლევს, ფასი ერთი მუშისა 2 მან., გავსავსით 2 მანეთი და 28 კაპ.
(100-83)

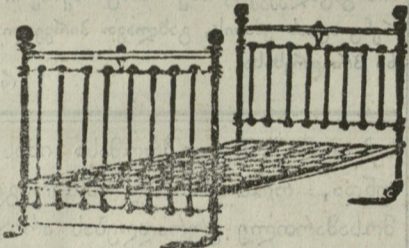

მაგრებს თმას და ადრინდელ ფერს აძლევს, ფასი ერთი მუშისა 2 მან., გავსავსით 2 მანეთი და 28 კაპ.
იქვე ისუიდება ქინის ზომად თმების გასამაგრებლად. ფასი 1 მან. სხოტკები თავის ტკივილის მოსასზობლად, ტუაღეტის საზონი, დუსები და სსვ.

უკალერევი
აუარებელი და ისუიდება ქარხნის ფასებით
მძათა ტარნოპოლების
ქარხნის ადგის საწყობში ლორის-მელიქოვის ქუჩა, სახ. ზუბალოვისა სასულიერო სემინარიის პირ-და-პირ.
ხარდათ შეიდეკეთ დაეუმობათ. (40-15)

საგლობუსო კალმები
რომლებითაც შეიძლება წერა სულ მსხვილ, უსუფთო ქაღალდი. ერთადერთი საავტო—ინგლისის მალაზია. იქვე აუარებელი სხვა-და-სხვა გერისა კალმები, ყოველს „სელისათვის“—25% იაფად, ვინემ სხვაგან. იქვე: მელანი, ქაღალდი, კანკერტები, რეკოლეკტები, ღაქი, კარანდაში, პენალი, კალმები, ბუმაყნიკები. შორტსიგარები, ალბომები, რამეები, მაკრატლები, სამართებლები, სანთელი, საღესი, ცარაშეები ჭურჭლების საწმელად (ბორაგისი), თეთრეულისათვის, შატარა ხალები იატაკისათვის კლიონკები, ტასტები, სავარძლები, სარკები, სავარცხლები, ბუშმენი, ზარები, ბინოკლები რეკოლეკტები, ვატერპასები, მზის-სასათები, კომპასები, ტერმომეტრები, ტეკები, ნემსები, მაგნატები, სვისტოკა, ზომიჩი, ქამრები, სარტულები. საყელური, პრობები, სპრობები, კრანები, ფილტრები, შხოტკები თავის. ტანისამოსის, ცხენის და შატენტიანი მაგინტოშები, კრავები, საექიმო ქაღალდი ვატერ-გლოსეტისათვის და სსვ. და სსვ.
პატაშქი—20 კ. (100-21)

ინგლისური ჩინის კრავოტები
ერთ საწოლიანი 8 მ. და ორ საწოლიანი 14 მ., ლეიბები გატენილი ზღვის ბალახით 5-დგან—9 მან. ინგლისურს მალაზიაში. იქვე ისუიდება 25% იაფათ სანამ სხვაგან სადმე: ჭურჭელი, დანა-ჩანგალი, გოვსები, ფადნოსები, კლიტეები, საფანგები, რეინის კალმები, ქაღალდი, ნიხები, რეკოლეკტები, თოფები, გაცისა და ქალის უნაგირები, ალბომები, კლეონკები, ჩაი 1-ლის ხარისხისა. (100-70)

რკინის გზა
თბილისიდან ქუთაისისკენ მიდის 9 საათზედ და 46 წამ. დლით.
თბილისიდან ხაშურამდინ 2 საათ. და 54 წამ. შუადლის უკან.
თბილისიდან ბაქოსკენ 1 საათზედ და 1 წამ. ღამისა.
ბაქოდგან თბილისისკენ 9 საათზედ დილისა.
რიონიდგან თბილისისკენ 2 საათზედ და 30 წამ. ნაშუადღევს.
ბათუმიდგან თბილისისკენ 9 საათ. დილისა.
ფოთიდგან თბილისისკენ 9 საათ. და 41 წამ. დილისა.
ფოთიდან ბათუმიდამ მომავალი თბილისში შემოდის 12 საათზედ ღამისა.
ბაქოდამ მომავალი შემოდის თბილისში 8 საათ. და 46 წამ. დილისა.

მაზანდა
საკვებავ ნორავეულებათა, რომელიც იყიდებიან თბილისის ბაზრებში, დუქნებში და დატარებით 1 თიბათეი-დამ 15 თიბათეიმდინ.
გამომცხვარი შური ხორბლის ფეკილის:
პირველის ხარისხის—1 გირ. 5¹/₂
მეორის — —1 გ. 4 კ.
იმავე ფეკილ. თორნეში გამომცხვარი:
პირველის ხარისხის—1 გ. 5¹/₂
მეორის — —1 გ. 4¹/₂
ჯვარის-მამის შური:
პირველი ხარის. ღავაში 1 გ. 5¹/₂
მეორის ხარის. ღავაში 1 გ. 4¹/₂